

Annerlike Afrikaans.

Anton F. Prinsloo. 2009. Pretoria: Protea Boekhuis. ISBN: 978-1-86919-265-5.

Aan woordeboeke kan mens veel hê. Meestal word hulle gebruik om 'n vertaalekwivalent op te soek, seker te maak van die spelling, jou te help om jou beitteltjie te slyp deur onbekende fyn betekenisnuanses by te leer, seker te maak die woord bestaan wel, vas te stel waar die woord vandaan kom. Maar daar is ook mense wat doodeenvoudig van woorde en woordeboeke hou en hulle soos resepteboeke sal oopslaan, op een bladsy sal vertoef of rond en bont sal blaai. *Annerlike Afrikaans* is 'n woordeboek waaraan mens onder andere hierdie soort plesier kan hê. Ons taal kan alles sê en dan nog!

Blaai byvoorbeeld oop op bladsy 251 en kom soos ek die eerste keer hierdie uitdrukking teë (by *kilometer*) *baie kilometer op maar min en neme af* – “gesê van 'n vrou wat uiterlik so goed versorg is dat sy jonger lyk as wat sy is”.

So kan mens 'n lekker paar minute deurbring met die woorde op bl. 251 – van *kiewietkuit* (“dun gespierde kuit”) af tot by by al die idome met *kind* as kernwoord. En tussenin siedaar *kikvors* – hoeveel edeler 'n woord nie as *padda* nie (en toe al die tyd ook nie 'n woord wat net Nederlands is nie.) Woorde kan wêreldde oopmaak. Hoekom sou mens in Griekwaland-Wes 'n hubare meisie 'n “waterskepper” noem? Dit is nie moeilik om te verstaan waar *kieriepy* (“onderhoud betaal deur 'n man wat as te oud beskou word om 'n kind te verwek”) vandaan kom nie. By al die ander maniere waarop ons die tydelike met die ewige kan verwissel, is daar ook *kersdoodblaas*. Die lekerkte hou nie op nie.

Prinsloo teken nie net minder bekende woorde en hulle betekenis op nie, maar ook talle wisselvorme, soos *kjenner* (vir *kind*), *kjerk* (vir *kerk*), *kispedoor* en *kiespedoor* vir *kwispedoor*.

Ons ken Anton Prinsloo as iemand wat

lief is vir woorde. Hy moes ontsettend veel plesier gehad het aan die samestelling van hierdie woordeboek. Ons wat die taal liefhet, wil haar sien voortleef in al haar gedaantes – ons wil weet van al haar woorde. Een van Prinsloo se doelstellings met die woordeboek is om die kontreitaalwoorde wat nie by almal bekend is nie, op te teken en sodoende te bewaar. Daardie magtige opus, die *WAT*, (maar helaas nog net beskikbaar tot by P) het volgens hom die ruggraat gevorm van die werk. Ek is bly hy vermeld in sy woord vooraf ook die werk wat prof. S. A. Louw en medewerkers gedoen het om die eerste Afrikaanse Taalatlas op te stel. Afrikaans is baie dankverskuldig aan al die mense wat in die loop van die vorige eeu en tot nou toe onverdrote (nee, dié woord moet u maar in 'n ander woordeboek naspeur) gearbei het en haar leksikon in al sy verskeidenheid neergeskryf het.

Almal van ons is kenners van ons taal – let maar op hoeveel keer in gesprekke sal iemand vertel van die woorde wat hulle van kleintyd af gebruik en ken. Natuurlik gaan ons 'n woord of wat soek en nie kry nie – geen woordeboek is mos ooit honderd persent volledig nie. So het ek op soek gegaan na *tramakassie*, 'n woord van Maleise oorsprong wat “dankie” beteken en wat ek hier in die Noorde by Hein Willemse geleer het. Ek mis ook *kiri slam* (geleer as kind in I. D. du Plessis se gedig “Kaalvoetklonkie”) en *donkie* (“waterverwarmingstoestel”). Ou bekendes soos *kierankie(s)* en *hoeka* loop ek wel raak. Prinsloo nooi woordliefhebbers uit om hulle eie kontreitaalwoorde aan te stuur – hoe goed om deel te kan neem aan die nooit volprese taak van woordeboekemaak, daardie onbaatsugtige arbeid waaraan nooit 'n einde kom nie. Jeit (hoe hoor ek my pa, gebore in Namibië, dit sê) vir Anton Prinsloo en vir onse taal!

Nerina Bosman
Universiteit van Pretoria,
Pretoria